

Антоніна Данко

Інститут педагогіки НАПН України

м. Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0001-9551-4327

antoninadanko@gmail.com

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ДОПРОФІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ГІМНАЗІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Abstract. The paper reveals the psychological and pedagogical conditions for effective pre-profile training of gymnasium students in a distance learning environment. The research emphasizes the importance of partnership pedagogy, emotional support, and digital platforms in ensuring the quality of education during the transformation of Ukraine's educational system. The findings highlight the significance of emotional well-being, motivation, and self-regulation in forming students' professional identity under conditions of distance learning.

Keywords: pre-profile training, distance learning, gymnasium, psychological and pedagogical conditions, partnership pedagogy, emotional well-being, digitalization of education.

Анотація. У статті розкриваються психологічні та педагогічні умови ефективного допрофільного навчання учнів гімназій в умовах дистанційного навчання. Дослідження підкреслює важливість партнерської педагогіки, емоційної підтримки та цифрових платформ для забезпечення якості освіти під час трансформації освітньої системи України. Результати дослідження підкреслюють значення емоційного благополуччя, мотивації та саморегуляції у формуванні професійної ідентичності учнів в умовах дистанційного навчання.

Ключові слова: допрофільна підготовка, дистанційне навчання, гімназія, психолого-педагогічні умови, педагогіка партнерства, емоційне благополуччя, цифровізація освіти.

Вступ. Сучасна українська освіта переживає глибокі трансформаційні процеси, пов'язані з цифровізацією, зміною освітньої парадигми та умовами воєнного часу. Особливої актуальності набуває питання допрофільної підготовки здобувачів освіти у гімназіях, адже саме вона формує підґрунтя для свідомого вибору профілю навчання та майбутньої професії. В умовах дистанційного формату навчання постає потреба в пошуку ефективних психолого-педагогічних умов, що забезпечать якість освітнього процесу й розвиток емоційного благополуччя учнів.

Постановка проблеми. Війна та перехід до дистанційної освіти зумовили нові виклики для освітнього середовища гімназій. Учні стикаються зі зниженням мотивації, підвищеною тривожністю, браком соціальної взаємодії. Це впливає на ефективність допрофільної підготовки та процес професійного самовизначення. Необхідним є

виявлення умов, за яких допрофільна освіта залишатиметься дієвим засобом формування освітніх компетентностей і розвитку особистості навіть у дистанційному форматі.

Аналіз останніх досліджень. Проблему організації допрофільної підготовки розглядали О. Топузов, С. Трубачева, Л. Липова, Ю. Люлькава, О. Онаць, А. Данко та ін. Питання цифровізації та дистанційного навчання досліджували В. Биков, В. Кремень, О. Висоцька, Д. Белл, М. Кастельс. Проте поєднання психолого-педагогічних аспектів допрофільної освіти та дистанційного формату в умовах воєнного стану залишається малодослідженим.

Основна частина. Допрофільна підготовка є першим етапом формування професійного самовизначення учнів. У гімназіях вона має ґрунтуватися на принципах педагогіки партнерства, особистісно орієнтованого підходу та психологічної підтримки здобувачів освіти. У дистанційному форматі особливо важливо забезпечити емоційний комфорт, мотивацію до пізнання та розвиток саморегуляції учнів. Психолого-педагогічними умовами ефективної організації допрофільної підготовки є: [1] створення безпечного освітнього середовища; [2] системна підтримка емоційного стану учнів; [3] реалізація освітнього партнерства між педагогами, батьками та учнями; [4] впровадження інноваційних цифрових платформ (Google Classroom, Teams, «На урок») для взаємодії та профорієнтаційної роботи.

Результати проведених досліджень у гімназіях засвідчили, що учні проявляють найвищий інтерес до сфер, пов'язаних із творчістю, інформаційними технологіями та міжособистісною взаємодією. Отже, важливо враховувати індивідуальні інтереси та психологічні особливості школярів під час добору допрофільних курсів та проведення профорієнтаційної діагностики (методики А. Клімова, Дж. Голланда тощо).

Висновки. Ефективна допрофільна підготовка в умовах дистанційного навчання можлива за умови комплексного врахування психологічних, педагогічних і організаційних факторів. Вона сприяє формуванню в учнів позитивної мотивації до навчання, самопізнання та готовності до свідомого вибору майбутньої професії. Розвиток освітнього партнерства між усіма суб'єктами навчального процесу є основою стійкої системи допрофільної освіти в умовах цифрової трансформації.

Список використаних джерел:

1. Кремень, В. (2010). Профільне навчання: шлях до ефективної реалізації. *Освіта України*, 3–4.
2. Липова, Л. (2008). Теорія і практика здійснення профільного навчання в середній загальноосвітній школі. *Директор школи, ліцею, гімназії*, 5, 32–37.
3. Онаць, О. М., & Данко, А. Ю. (2022). Психологічні аспекти педагогіки партнерської взаємодії в закладах освіти. *Проблеми сучасного підручника*, 9, 172–184.
4. Топузов, О. М. (2021). *Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія*. Київ: Педагогічна думка.

5. Трубачева, С. Е. (2010). Шляхи профільного самовизначення учнів в основній школі. Профільне навчання: Нормативно-правові й теоретико-методичні засади (с. 153–159). Тернопіль: Мандрівець.